

AGRIPNIASSA ATHOKSELLA

TM Heikki Alex Saulamo

Eräänä iltapäivänä syyskesällä 2005 olin joidenkin munkkien kanssa Athoksella maastoauton kyydissä menossa Vatopedin luostariin. Seuraavana päivänä olisi Jumalanäidin juhla hänen vyönsä kunniaksi. Mainittua vyötä säilytetään juuri Vatopedin luostarissa, ja siihen liittyvä juhla on yksi suurimmista luostarin koko kirkkovuodessa. Se on merkittävä tapahtuma koko Athosvuorella, onhan Athos Jumalanäidin puutarha ja vyö ainoa konkreettinen pyhäinjäännös, joka tähän maailmaan on Jumalanäidiltä jäänyt.

Yleensä Vatopediin täytyy soittaa etukäteen ja varata yöpaikka, mutta juhlan kunniaksi tuona päivänä kaikki otettiin vastaan. Luostariin johtavaa tietä silmällä pitävä vartija vain vilkutteli meille. Matkalla kuulin, että juhlapalvelukset toimitettaisiin Hanian metropoliitta Ireneoksen, nykyisen Kreetan arkkipiispan, johdolla. Athoksen munkit tuntuivat kunnioittavan häntä erityisesti.

Luostarin portilla tulijat merkittiin kirjoihin, minkä jälkeen menimme vieraiden vastaanottotiloihin odottelemaan majoitusta. Kaikille annettiin petipaikka, vaikka palvelus kestäisikin koko yön. Useimmat tai ainakin monet haluavat levätä jossain vaiheessa. Minä sain sängyn erästä kuuden hengen huoneesta.

Kuuden aikaan toimitettiin tyypistetty versio ehtoopalveluksesta, pieni ehtoopalvelus. Sen jälkeen oli ruokailu, jossa jo oli hieman juhlan tuntua. Ennen varsinaisen agripnian alkua jäi hieman aikaa. Kävin virittäytymässä valvomiskilvoitteluun kupillisella kreikkalaista kahvia. Tällä kertaa kreikkalainen kahvi tosin oli pahaa (se taisi olla jostain automaatista), mutta sattui iloinen yllätys. Eräs munkki tuli yhtäkkiä luokseni ja varmisti olinko suomalainen. Ennen kuin ehdin vastata (hän näytti tietävän asian itsekkin), hän lähti viemään minua jonkin minulle ennestään tuntemattoman munkin puheille. Tämä tuntematon osoittautui toiseksi Athoksen kahdesta suomalaismunkista. Tapasin hänet siis ensimmäistä kertaa, ja hän kutsui minut käymään omassa kotiluostarissaan, jonne muutaman päivän päästä meninkin.

Kokoöinen vigilia, kreikkalaisittain agripnia, alkoi kahdeksalta pienellä ehtoonjälkeisellä palveluksella. Sellainen on monesti athoslaisten agripnioiden alussa ikään kuin verryttelynä. Kirkko oli täynnä ja kaikki kirkkotuolit varattuina. Ihmisiä parveili koko palveluksen ajan ulkonakin.

Hengellinen juhla pääsi valloilleen, kun alkoi suuri ehtoopalvelus. Luomispsalmi laulettiin siihen liittyvine jakeineen pitkän kaavan mukaan. Vaikka se kesti puoli tuntia, se ei kuulostanut pitkästyttävältä eikä kyseessä ollut pelkkä tavujen ja nuottien venytys. Vanhan perinteen mukaiset ryhdikkäät liitelauselmat, kuten ”kunnia Sinulle Pyhä Kolminaisuus”, loivat lauluun rukouksellista rytmiä. Kaksi diakonia suitsutti kynttiläkruunujen heilussa ja lampukoiden loistaessa.

Litanian päätyttyä, jolloin oltiin puoliyön paikkeilla, seurasi lepotauko ja välipala. Lähinnä pääkirkkoa olleen siiven yläkerroksessa tarjoiltiin kahvia ja pientä purtavaa sekä tujaus terästyttä. Käsittääkseni palveluskin pysähtyi joksikin aikaa. Kun palasin kirkkoon ehkä tunnin päästä oli palvelus jo uudelleen käynnissä.

Aamupalveluksen aikana kävin nukkumassa viitisen tuntia. Menin kirkkoon takaisin aamulla viiden ja seitsemän välillä. Aamupalvelus oli lopuillaan. Sen jälkeen siirryttiin saatossa luosta-

rin pihalle vedenpyhitykseen. Saatto jatkoi sen jälkeen kulkuaan, ja eri kohdissa pihaa pysähdyttiin lausumaan jonkinlainen litania. Yksi pappi jäi pirkkottamaan ihmisiä pyhitetyllä vedellä, kun nämä kävivät suutelemassa ristiä vedenpyhityskatoksessa.

Kun saatto palasi kirkkoon luettiin hetket, mitä seurasi juhllinen piispan pukeutuminen jumalanpalveluspukuun keskellä kirkkosalia. Piispallinen liturgia toimitettiin kaikkine mahdollisine juhlavuoksineen. Metropoliitan rukouksellinen persoona ja muutenkin yleinen hillitty ilmapiiri pitivät palveluksen kuitenkin hartaana. Toki suuri väenpaljous loi pientä levottomuuden tuntua ainakin minuun, mutta minkäs sille voi. Onneksi yö oli vienyt pois kesän kuumuuden.

Liturgian lopussa pyhiin lahjoihin osallistujia oli lukuisa joukko. Joku oli saanut tehtäväkseen valvoa, että kaikki sujuu hyvässä järjestyksessä. (Kreikassa ainakin maallikoiden piirissä jono on suhteellisen vieras käsite ja sellaisen muodostamiseen tarvitaan usein ulkopuolista apua.) Liturgia loppui yhdentoista maissa. Agripnia kesti siis lyhyen välipalatauon kanssa noin viisitoista tuntia.

Liturgian loputtua siirryttiin juhlaaunalle. Ruokasalin suuresta koosta huolimatta monet joutuivat syömään toisessa, pienemmässä salissa. Sinne päädyin minäkin, ja sieltä oli helppo poistua, kun juhlaaunasta oli tehty selvää. Näin jäi aikaa hieman jaloitella. Kolivaa oli tarjolla ruokasalin edustalla.

Kun pääsali oli vihdoin saanut syödyksi, siirryttiin vielä kertaalleen kirkkoon lyhyttä rukouspalvelusta varten. Sen lopuksi Vatopedin igumeeni, arkkimandriitta Efraim jakoi läsnäolijoille siunaukseksi oman hengellisen isänsä kirjoittaman kirjan. Kirjoittaja, saman luostarin ohjaajavanhus Joosef Vatopediläinen, kuului aikanaan vanhus Joosef Hesykstin veljestöön. Käsitteäkseni hän on Amerikan Efraimin lisäksi toinen vielä tässä maailmassa vaeltava kyseisen veljestön jäsen.

Iltapäivä oli jo pitkällä, kun lähdimme paluumatkalle.